

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

Factors Affecting on Desirable Characteristics and Desirable Quantities of
Teachers in Schools under The Secondary Educational Service Area Office
Kamphaengphet

ปรามินทร์ บุญพันธ์¹, ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล²

Poramin Boonpan¹, Poompipat Rukponmongkol²

Corresponding Author E-mail: porminpub@gmail.com

Received: 2023-02-13; Revised: 2023-04-07; Accepted: 2023-04-21

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู 2) ศึกษาคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูและ 4) สร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร จำนวน 313 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู มีค่าความเที่ยงระหว่าง 0.83-0.90 และแบบสอบถามคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู มีค่าความเที่ยง 0.93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า

1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) สมการพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า ปัจจัยด้านความผูกพันในองค์กร ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.82 และสามารถพยากรณ์คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูได้ร้อยละ 66.50

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $\hat{Z} = 0.36X_4 + 0.30X_2 + 0.17X_1 + 0.12X_3$

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล, คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

² Student in Master of Education Degree, Educational Administration, Kamphaeng Phet Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

² Advisor, Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University

Abstract

The objectives of this research were 1) to study factors affecting on desirable characteristics and desirable quantities of teachers, 2) to study the desirable characteristics and desirable quantities of teachers, 3) to study the relationship between the factors and desirable characteristics and desirable quantities of teachers, and 4) to create the prediction equations of desirable characteristics and desirable quantities of teachers. The sample used in the research was a group of 313 government teachers in schools under the Secondary Educational Service Area Office Kamphaengphet. The research instrument was questionnaire in the level of the factors affecting desirable characteristics and desirable quantities, with a reliability coefficient between 0.83 - 0.90 and questionnaire in the level of desirable characteristics and desirable quantities 0.93. The statistics used were mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis. The research was as follows:

1) Overall, the factor affecting desirable characteristics and desirable quantities of teachers was a highest level. 2) Overall, the level of desirable characteristics and desirable quantities of teachers was a highest level. 3) The relationship between the factors and desirable characteristics and desirable quantities of teachers was a positive relationship with statistically significant at .01. 4) By using multiple regression analysis, the factors affecting desirable characteristics and desirable quantities of teachers were the school teacher's commitment, the academic leadership, the motivation and the attitude at the .05 level of significance, the cumulative correlation coefficient was at .82, the prediction of desirable characteristics and desirable quantities of teachers was 66.50 percent.

The predicting equation of standard scores was: $\hat{Z} = 0.36X_4 + 0.30X_2 + 0.17X_1 + 0.12X_3$

Keywords: Factors Affecting, Desirable Characteristics and Desirable Quantities

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2565: 9) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นกำลังที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ซึ่งการพัฒนาทุนทรัพยากรมนุษย์เชิงคุณภาพเป็นความท้าทายที่สำคัญของไทยมาโดยตลอด ครูจึงถือว่าเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาระบบการศึกษาให้มีคุณภาพ มีหน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อการสอน อบรมสั่งสอนให้ศิษย์ ตั้งอยู่ในคุณธรรม ความดีต่างๆ ซึ่งคุณภาพของครูมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินการเปลี่ยนแปลงคุณภาพที่ดีของการศึกษา เนื่องจากครูที่มีคุณภาพจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ดังนั้น การพัฒนาคนให้มีประสิทธิภาพจึงเป็นหน้าที่สำคัญของครู รวมไปถึงสิ่งที่แสดงออกทางบุคลิกภาพ ท่าที อุปนิสัย ความประพฤติ ความรู้ ความสามารถของครูและปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา(ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556. 2556: 65) ซึ่งเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา โดยผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องประพฤติปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดคุณภาพในการประกอบวิชาชีพ ประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน คือ มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน (จรรยาบรรณของวิชาชีพ) ซึ่งต้องอาศัยปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู โดยจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูหลายด้าน เช่น แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร เจตคติต่อวิชาชีพ ความผูกพันในองค์กร เป็นต้น โดยสิ่งเหล่านี้เป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู

จากข้อมูลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร. 2564: 66) พบว่า ปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง คือ บุคลากรทุกระดับใน

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร มีทักษะ ความรู้ความสามารถและสามารถปฏิบัติงาน เป็นทีมตามมาตรฐานวิชาชีพและพัฒนาตนเองเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมายในสภาวะการเปลี่ยนแปลง อย่างไรก็ตาม ก็ดีผลการประเมินคุณภาพภายนอกยังมีสถานศึกษาที่มีปัญหาด้านมาตรฐานผู้เรียนในด้านการคิดวิเคราะห์ อาจเนื่องมาจากยังมีครูบางส่วนที่ยังไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ ตลอดจนพัฒนาและยกระดับองค์ความรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน นอกจากนี้ครูและบุคลากรทางการศึกษาบาง ท่านยังขาดทักษะในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการเรียนการสอน ไม่คุ้มค่าและไม่เกิดประโยชน์สูงสุด การพัฒนา บุคลากรขาดความต่อเนื่อง ไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับการพัฒนา ผลจากการดำเนินงานบางตัวชี้วัดยังไม่บรรลุ เป้าหมาย ครูมีภาระงานอื่นที่ต้องปฏิบัตินอกเหนือจากงานสอนและขาดการนำทักษะ ความรู้ ด้านเทคโนโลยี และระบบ การศึกษาทางไกล ไปใช้งานวิจัยที่มุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่สามารถใช้ทักษะ ด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษเป็นไปตามเกณฑ์

จากข้อมูลดังกล่าวมาเบื้องต้น ทำให้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่ พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร ซึ่งจะทำให้ทำให้ทราบปัจจัยที่ ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร และผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลหรือสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม การพัฒนาคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู โดยการส่งเสริมปัจจัยด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพใน การปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานในโรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูกับคุณลักษณะและ คุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์

จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของบุคลากร ในองค์กรต่าง ๆ พบว่ามีปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ดังนี้

แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

นิลพัทธ์ จิตรสง่าวงค์ (2559: 10) กล่าวว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน คือ พลังผลักดันให้แต่ละบุคคลใช้ ความสามารถในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามความต้องการความปรารถนาหรือความอยากที่จะปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่ของครู เนื่องจากได้รับปัจจัยต่างๆ ตอบแทน เพื่อตอบสนองความต้องการตามธรรมชาติทั้งที่เป็นความต้องการทางด้าน ร่างกายและจิตใจ

อรพรรณ คำมา (2559: 9) กล่าวว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู คือ ความต้องการ หรือแรงกระตุ้นที่อยู่ในตัว ครู ทำให้เกิดแรงขับ หรือแรงจูงใจในการปฏิบัติงานเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย

สรุปได้ว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน คือ พลังหรือแรงผลักดันทั้งภายนอกและภายในตัวบุคคลที่เป็นพลังกระตุ้นให้ แต่ละบุคคลแสดงออก เป็นสิ่งสำคัญ ที่ผู้บริหารจะต้องเอาใจใส่อยู่เสมอ การทำงานของแต่ละบุคคลย่อมขึ้นอยู่กับแรงจูงใจ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

วุฒิ อิศระกุล (2556: 8) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ ทักษะและความสามารถของผู้บริหารในการส่งเสริมและสนับสนุนต่อกลุ่มที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยการนำความรู้ ทักษะต่าง ๆ มาใช้ในการปฏิบัติภาระหน้าที่เพื่อนำผู้ร่วมงานให้ร่วมมือปฏิบัติงาน ไปสู่ความมีประสิทธิภาพทางการเรียนการสอนจะต้องครอบคลุมทักษะการวางแผน การพัฒนา การทำให้เป็นผลสำเร็จ การวัดผลที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนคุณภาพการเรียนรู้อยู่ภายในโรงเรียน ที่บ่งบอกถึงการพัฒนาหลักสูตร การประเมินนักเรียน การจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การประเมินการสอนของครู และการพัฒนาครูสู่มาตรฐานวิชาชีพ

รินดา พูลสว่าง (2557: 17) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ การปฏิบัติหรือการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำความรู้ ความสามารถ ทักษะ และเทคนิควิธีการต่างๆ ในด้านการบริหารงานวิชาการ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตร

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำความรู้ ทักษะและเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมมือปฏิบัติงาน บูรณาการใช้องค์ความรู้สู่การปฏิบัติ มุ่งมั่นสร้างสรรค์ ใช้กลยุทธ์นำกลุ่มให้กระทำกิจกรรมต่างๆทางด้านวิชาการ ปรับปรุง ส่งเสริม พัฒนางานวิชาการ มีวิสัยทัศน์ในด้านการงานวิชาการ กำหนดภารกิจของโรงเรียน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้

เจตคติ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554 กำหนดความหมายของ เจตคติ ว่าหมายถึง ท่าทีหรือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของเจตคติ ไว้ดังนี้

ประพิศ กุลบุตร (2556: 52) กล่าวว่า เจตคติ คือ ความรู้สึกของแต่ละบุคคลที่มีกับสิ่งเร้าต่าง ๆ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากความเชื่อ ความรู้สึก ความประทับใจ ประสบการณ์ อิทธิพลของกลุ่มสังคมประกอบกับความเห็นของผู้อื่น โดยเจตคติจะเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงทิศทางของพฤติกรรมในรูปแบบการสนับสนุนหรือต่อต้านก็ได้ พร้อมทั้งยังสามารถปรับเปลี่ยนและถ่ายทอดไปยังผู้อื่นได้

จากที่กล่าวมาทั้งหมด สรุปได้ว่า เจตคติ คือ ความคิด ความรู้สึก หรือความเชื่อที่มีต่ออาชีพครู ซึ่งมีผลต่อการประพฤติตนและการแสดงออกของครู

ความผูกพันต่อองค์การ

ธนันท์ ทะสุใจ (2557: 9) กล่าวว่า ความผูกพันต่อองค์การ คือ ความรู้สึกที่ดีต่อองค์การ มีความรัก ความภาคภูมิใจ ความเอาใจใส่ต่อองค์การ รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่ง มีความเชื่อมั่น ยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ เต็มใจและเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อเป้าหมายและต้องการที่จะดำรงไว้ซึ่งการเป็นสมาชิกขององค์การนั้นตลอดไป

ภูมิพิพัฒน์ รักพรมงค (2563: 56) กล่าวว่า ความผูกพันต่อองค์การ คือ ความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน ความผูกพันที่มีต่อเป้าหมายและค่านิยมขององค์การและการปฏิบัติงานตามบทบาทของตนเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ ซึ่งความผูกพันต่อองค์การประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1) ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับองค์การ (Identification) เป็นการแสดงออกจากเป้าหมายและค่านิยมขององค์การของผู้ปฏิบัติงาน 2) ความเกี่ยวข้องกับองค์การ (Involvement) โดยการทำงานตามบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มที่ 3) ความจงรักภักดี (Loyalty) ความรู้สึกรักและผูกพันต่อองค์การ

จากที่กล่าวมาทั้งหมด สรุปได้ว่า ความผูกพันต่อองค์การ หมายถึง ความรู้สึกที่ดีของบุคลากรในองค์การต่อองค์การ ยินดีจะปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนและส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้องค์การได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ซึ่งองค์ประกอบของความผูกพันต่อองค์การประกอบไปด้วยความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ การยอมรับเป้าหมายและนโยบายการบริหารขององค์การ การทุ่มเท ความพยายามในการปฏิบัติงานเพื่อองค์การ ความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งขององค์การ ความห่วงใยในอนาคตขององค์การและความต้องการที่จะดำรงความเป็นสมาชิกขององค์การตลอดไป

คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู

ครู คือแบบอย่างที่ดีของศิษย์ ดังนั้นครูจึงต้องเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางวิชาการตลอดจนเทคโนโลยีต่าง ๆ มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูไว้ ดังนี้

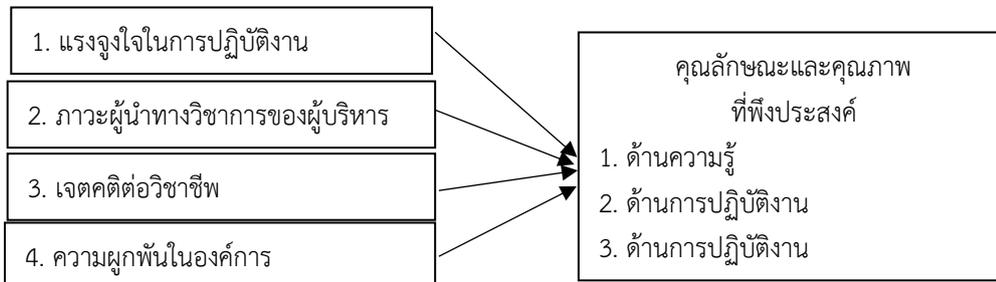
เจลีเยว บุรีภักดี (2556: 43) ได้อธิบายเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดีโดยการรวบรวมข้อมูลจากนักเรียน ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ผู้บริหาร พระ และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนทั้งสิ้น 7,762 คนพบว่าลักษณะของครูที่ดี เรียงตามลำดับ คือ ความประพฤติเรียบร้อย ความรู้ดี บุคลิกการแต่งกายดี สอนดี ตรงเวลา มีความยุติธรรม หาคำความรู้อยู่เสมอ ร่าเริง แจ่มใส ซื่อสัตย์ และเสียสละ

วิรัตน์ ผดุงชีพ, และวาสนา จินดาสวัสดิ์ (2561: 10) ได้ให้หลักการเกี่ยวกับคุณลักษณะครู คือ หลักสิบประการของความเป็นครู ได้แก่ มีความมุ่งมั่นวิชาการ รักงานสอน อาหารศิษย์ คิดดี มีคุณธรรม ชี้นำสังคม อบรมจิตใจ ใฝ่ความก้าวหน้า งามงามและรักความเป็นไทย

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2564: 6) ได้กำหนดมาตรฐานตำแหน่งของครู มีหน้าที่และความรับผิดชอบหลักในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมการเรียนรู้ บริหารจัดการชั้นเรียน พัฒนาผู้เรียน อบรมบ่มนิสัยให้ผู้เรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ปฏิบัติงานทางวิชาการของสถานศึกษา ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง บุคคลชุมชนหรือสถานประกอบการเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียน การบริการสังคมด้านวิชาการ พัฒนาตนเองและวิชาชีพ และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

จากที่กล่าวมาทั้งหมด จะพบว่าคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูนั้นมีมากมายหลายประการ การที่ยอมรับว่า ครูที่ดีจะต้องมีลักษณะอย่างใบนั้นขึ้นอยู่กับทัศนะของแต่ละบุคคล เมื่อพิจารณาโดยทั่วไปแล้วสรุปได้ว่า คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู หมายถึง พฤติกรรมหรือสิ่งที่แสดงออกทางบุคลิกภาพ ท่าที อุปนิสัย ความประพฤติ ความรู้ความสามารถของครูที่พึงประสงค์ให้มีในตัวครูผู้สอนในแต่ละด้าน จำแนกเป็นคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา (ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556, 2556: 65) 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านการปฏิบัติงาน และด้านการปฏิบัติตน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร ปีการศึกษา 2565 ทั้งหมด 32 โรงเรียน จำนวน 1,623 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร ปีการศึกษา 2565 จำนวน 313 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเคร็จซี่และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan, 1970: 608-609) และได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู มีค่าความเที่ยงดังต่อไปนี้ 1) ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ค่าความเที่ยง 0.84 2) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ค่าความเที่ยง 0.90 3) ปัจจัยด้านเจตคติต่อวิชาชีพ ค่าความเที่ยง 0.83 4) ปัจจัยด้านความผูกพันในองค์กร ค่าความเที่ยง 0.86 และ แบบสอบถาม

คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูมีค่าความเที่ยง 0.93 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง 0.43 – 0.86 โดยผู้วิจัย ได้กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และ ประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร จำแนกเป็น 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน 2) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร 3) เจตคติต่อวิชาชีพ และ 4) ความผูกพันในองค์กร มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามรูปแบบของ Likert's Scale จำนวน 45 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร จำแนกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านการปฏิบัติงาน และ 3) ด้านการปฏิบัติตน มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามรูปแบบของ Likert's Scale จำนวน 28 ข้อ

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองและแนบเอกสารที่อธิบายถึงจุดประสงค์ของการวิจัยและชี้แจงถึงการตอบข้อมูลให้กลุ่มเป้าหมายได้เข้าใจ สำหรับแบบสอบถามที่ส่งไป 313 ฉบับ ได้คืนมา 313 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 เมื่อกลุ่มเป้าหมายตอบแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาทั้งหมดอย่างละเอียด ก่อนจะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลและใช้สถิติดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ 2) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3) วิเคราะห์คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูด้วยค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน 5) วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในการสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์ โดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชรสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านเจตคติต่อวิชาชีพ ด้านความผูกพันในองค์กร ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูโดยภาพรวม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	4.48	0.69	มาก
2. ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	4.42	0.51	มาก
3. ด้านเจตคติต่อวิชาชีพ	4.65	0.59	มากที่สุด
4. ด้านความผูกพันในองค์กร	4.62	0.59	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.53	0.65	มากที่สุด

2. ระดับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการปฏิบัติตน ด้านการปฏิบัติงาน และด้านความรู้ ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงระดับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู โดยภาพรวม

คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านความรู้	4.49	0.62	มาก
2. ด้านการปฏิบัติงาน	4.55	0.60	มากที่สุด
3. ด้านการปฏิบัติตน	4.59	0.60	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.54	0.60	มากที่สุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับตามระดับความสัมพันธ์ ดังนี้ ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านความผูกพันในองค์กรและด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์กับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู

ตัวแปร	(X ₁)	(X ₂)	(X ₃)	(X ₄)	(Y)
ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (X ₁)	-	0.84**	0.57**	0.60**	0.71**
ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (X ₂)		-	0.55**	0.55**	0.71**
ด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู (X ₃)			-	0.69**	0.63**
ด้านความผูกพันในองค์กร (X ₄)				-	0.71**
คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ (Y)					-

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. สมการพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า ปัจจัยด้านความผูกพันในองค์กร ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.82 สามารถพยากรณ์คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูได้ร้อยละ 66.50 และมีสมการทำนายในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y} = 25.44 + 0.88X_4 + 0.43X_2 + 0.31X_1 + 0.36X_3$ และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $\hat{Z} = 0.36X_4 + 0.30X_2 + 0.17X_1 + 0.12X_3$ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดที่ใช้ในการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู

ตัวแปรพยากรณ์	R	R ²	Adj.R ²	Std.E.	a	b	Beta	t	Sig.
X ₄	0.82	0.665	0.007	0.12	25.44	0.88	0.36	7.31	.000*
X ₂	0.81	0.658	0.009	0.09		0.43	0.30	4.73	.000*
X ₁	0.81	0.650	0.143	0.12		0.31	0.17	2.54	.012*
X ₃	0.71	0.506	0.506	0.15		0.36	0.12	2.41	.017*

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู รองลงมาคือด้านความผูกพันในองค์กร และด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีการศึกษาวิเคราะห์และเห็นความสำคัญในการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีการวางแผนและมีการปฏิบัติงานอย่างเป็นขั้นตอน เปิดโอกาสให้บุคลากรปฏิบัติงานจนสำเร็จและมีการจัดหารางวัลเพื่อเป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวรรณ บำรุงชน (2562: 146) ได้วิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดชลบุรี พบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชรในด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้นักเรียนขององค์กรดำเนินการบรรลุเป้าหมาย มีการกำหนดวัตถุประสงค์ วางแผนงานและนโยบายของผู้บริหารเพื่อลงสู่การปฏิบัติและที่สำคัญ คือ การส่งเสริมและสนับสนุนให้การปฏิบัติงานต่าง ๆ ของครูดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ สุนิสา ภูเงิน (2561: 212) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชรในด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ปัจจัยด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะ การกำหนดข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ให้ผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษาต้องประพฤติ ปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดคุณภาพในการประกอบวิชาชีพ สอดคล้องกับ รจนารถ เจริญบรรจง (2558: 92) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยระดับบุคคลที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครนายก พบว่า เจตคติต่อวิชาชีพครูที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครนายก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชรในด้านเจตคติต่อวิชาชีพครูโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.4 ปัจจัยด้านความผูกพันในองค์กร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร เป็นที่ยอมรับจากผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้ามาศึกษาในสถานที่แห่งนี้ ทำให้ครูมีชื่อเสียงตามไปด้วย เกิดความภาคภูมิใจและมีความมุ่งมั่นในการทำงานให้กับสถานศึกษาด้วยความอดทน โดยคำนึงถึงชื่อเสียงของสถานศึกษาเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อเนก คำไชยหาญ (2560: 57) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 พบว่า ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ด้านความผูกพันในองค์กรโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ในด้านความผูกพันในองค์กร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. จากผลการศึกษาระดับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการปฏิบัติตน รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติงานและ ด้านความรู้ ตามลำดับ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูด้านความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูต้องมีความรอบรู้ในด้านต่าง ๆ เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางวิชาการตลอดจนเทคโนโลยีต่างๆ จึงจะทำให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนา พุ่มน (2559: 120) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 พบว่า การจัดการศึกษาจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับคุณภาพการสอนของครู

กล่าวคือครูจะต้องเป็นผู้มีความรู้มีการพัฒนาทักษะ ความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งถึงและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี สรุปได้ว่า คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ในด้านความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2.2 คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูด้านการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะหรือการแสดงพฤติกรรมกรปฏิบัติงานและการพัฒนางาน ซึ่งครูต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายการเรียนรู้หรือการจัดการศึกษา รวมทั้งต้องฝึกฝนพัฒนาตนเองให้มีทักษะ หรือความชำนาญสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ รจนารถ เจียมบรรจง (2558: 93) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยระดับบุคคลที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครนายก พบว่า การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครนายก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สรุปได้ว่า คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ในด้าน การปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2.3 คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูด้านปฏิบัติตน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การปฏิบัติตนของครูเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับจรรยาบรรณของวิชาชีพที่กำหนดขึ้นเป็นแบบแผนในการประพฤติตนของครู ซึ่งครูต้องยึดถือปฏิบัติตาม เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียง และฐานะของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาแก่ผู้รับบริการและสังคม อันจะนำมาซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพสอดคล้องกับ วิไล สกุลรัตน์ (2556: 78) ได้วิจัยเรื่อง การปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพของครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรี พบว่า การปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพของครูในโรงเรียนมาตรฐานสากลในจังหวัดจันทบุรีโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สรุปได้ว่า คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ในด้านการปฏิบัติตน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์ พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร เจตคติต่อวิชาชีพครูและความผูกพันในองค์กร เป็นปัจจัยทางการบริหารซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้การปฏิบัติงานและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาบรรลุผล สอดคล้องกับ รจนารถ เจียมบรรจง (2558: 94) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยระดับบุคคลที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครนายก พบว่า ปัจจัยการบริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครนายก สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

4. สมการพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า ปัจจัยด้านความผูกพันในองค์กร ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานและด้านเจตคติต่อวิชาชีพ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.82 สามารถพยากรณ์คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูได้ร้อยละ 66.50

ปัจจัยด้านความผูกพันในองค์กร เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู มากที่สุด อาจเป็นเพราะความผูกพันในองค์กรที่เป็นความรู้สึที่ดีของบุคลากรในองค์กรต่อองค์กร ยินดีจะปฏิบัติงานในหน้าที่ของตน และส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้องค์กรได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา สอดคล้องกับ กรณา โภชาธิ (2560: 238) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ความผูกพันต่อองค์กร เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูมากที่สุด ซึ่งเป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่ทำให้ครูหรือบุคลากรแสดงออกถึงความรัก ความภาคภูมิใจ การยอมรับและการยึดมั่นในจุดมุ่งหมายหรืออุดมการณ์ขององค์กร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์กับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู จำนวน 4 ปัจจัย ประกอบด้วย ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู และด้านความผูกพันในองค์กร ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์กับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู ดังนั้นจึงเสนอแนะให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายนำปัจจัยเหล่านี้ไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูให้มากขึ้น

1.2 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูด้านความรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดจึงเสนอแนะให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย พัฒนาคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูด้านความรู้ ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมพัฒนาให้ครูมีความรอบรู้เกี่ยวกับทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน การวัด ประเมินผลการเรียนรู้ เป็นต้น เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถเรียนรู้ในสังคมได้และพัฒนาคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูด้านความรู้ให้มากขึ้น

1.3 จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนเพื่อสร้างสมการพยากรณ์คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู พบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู และด้านความผูกพันในองค์กร เป็นปัจจัยที่สามารถพยากรณ์คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูได้ จึงเสนอแนะให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องพัฒนาความผูกพันในองค์กรในด้านต่าง ๆ เช่น ส่งเสริมให้ครูได้เข้ารับการอบรมในหลักสูตรการพัฒนาตนเองต่าง ๆ เป็นต้น พัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เช่น เปิดโอกาสให้ครูได้ใช้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานได้บรรลุผลสำเร็จ เป็นต้น พัฒนาเจตคติ ต่อวิชาชีพครูในด้านต่าง ๆ เช่น ส่งเสริมให้ครูปฏิบัติงานสอนอย่างเต็มเวลา เป็นต้น พัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในด้านต่าง ๆ เช่น ผู้บริหารควรสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นสิ่งกระตุ้นและจูงใจให้ครูมีคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยด้านความผูกพันในองค์กรส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูมากที่สุด ดังนั้นการที่จะพัฒนาคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูให้มากขึ้น จึงควรศึกษาแนวทางการพัฒนาความผูกพันในองค์กรของครูในสถานศึกษา

2.2 จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยด้านเจตคติต่อวิชาชีพครูเป็นปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จึงควรศึกษาแนวทางการพัฒนาเจตคติต่อวิชาชีพของครู เพื่อพัฒนาคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูให้มากขึ้น

2.3 จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ระดับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูด้านความรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด จึงควรศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูด้านความรู้ของครูให้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรรณา โถษาริ. (2560). รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556. (4 ตุลาคม 2556). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 30 ตอนพิเศษ 130 ง.

เฉลียว บุรีภักดี. (2556). ทฤษฎี ระบบและการประยุกต์ใช้ในการพัฒนา. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

ธนันท์ ทะสุใจ. (2557). ความผูกพันต่อองค์กร : ศึกษากรณีข้าราชการธุรการในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม ประจำปีภาค 5. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์). มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.

นิลุพัฒน์ จิตรสงวาค. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ประพิศ กุลบุตร. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ภูมิพิพัฒน์ รักพรมงค. (2563). แนวคิดทฤษฎีหลักการบริหารการศึกษา. กำแพงเพชร: เกรียงไกรพานิช.
- รจนารถ เข้มมบรรจง. (2558). ปัจจัยระดับบุคคลที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครนายก. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- รัตนา พุ่มน. (2559). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- รินดา พูลสว่าง. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 นนทบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรวรรณ บำรุงชน. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วุฒิ อิศระกุล. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทราเขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิรัตน์ ผดุงชีพ, และวาสนา จินดาสวัสดิ์. (2561). คู่มือเตรียมสอบครูผู้ช่วยวิชาเอกสังคม (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- วิไลศ สกุรัตน์. (2555). การปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพของครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรี. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร. (2564). ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาประจำปีการศึกษา 2564. กำแพงเพชร: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2564). มาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สุนิสา ภูเงิน. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อรพรรณ คำมา. (2559). การใช้อำนาจของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อเนก คำไชยหาญ. (2560). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size of research activities. *Education and Psychological Measurement*, 30(3): 608-609.